

2026/2027

I rok

DEMOGRAFIA I EPIDEMIOLOGIA ŻYWIENIOWA (I rok studia drugiego stopnia niestacjonarne)

ZAKŁAD DIETETYKI KLINICZNEJ

Ul. Ciołka 27

01-445 Warszawa

Kierownik: dr hab. Agnieszka Bzikowska-Jura

Osoba odpowiedzialna za nauczanie przedmiotu: Prof. dr hab. Dorota Szostak - Węgierek

WYKŁADY: 6 (sem. zimowy)

SEMINARIA: 10 (sem. zimowy)

Kształcenie bez nauczyciela: 35 (sem. zimowy)

FORMA ZALICZENIA: ZALICZENIE

PUNKTY ECTS: 2

Wykłady odbywają się z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość

1. **Prof. dr hab. Dorota Szostak-Węgierek; wykład (3.10.2026) sobota godz. 8.45-11.45); Platforma MS Teams**

Omówienie niezbędnych podstaw epidemiologii ogólnej i demografii, w tym:

- ustalenie podstawowej terminologii,
- definicje,
- obszar działania, główne cele,
- źródła danych o ludności, metody badań,
- współczynniki demograficzne
- struktura ludności

Teoria przejścia demograficznego.

Obecna sytuacja demograficzna w Polsce i na świecie.

Prognozy demograficzne.

Współczesne normy żywienia, sposoby wykorzystania w ocenie sposobu żywienia osób indywidualnych i w grupie osób.

Możliwości i ograniczenia w interpretacji wyników oceny sposobu żywienia.

Źródła i przyczyny zmienności diety na poziomie osobniczym i w grupie osób.

Ocena aktywności fizycznej.

Typy badań wykorzystywane w epidemiologii żywieniowej, w tym

badania skriningowe, korelacyjne, kliniczno-kontrolne, kohortowe.

Cele stawiane przed nimi i możliwości interpretacyjne.

Określenie pojęcia i poznanie mierników zdrowia.

Zapoznanie ze współczynnikami charakteryzującymi stan zdrowia populacji polskiej i europejskiej.

Charakterystyka stanu zdrowia populacji polskiej na tle wskaźników w innych krajach europejskich.

Zróznicowanie regionalne, nierówności w zdrowiu, związki z charakterystyką demograficzną.

Biologiczne i biochemiczne markery jako wskaźniki spożycia wybranych składników odżywczych.

Kliniczne i subkliniczne objawy niedoborów i nadmiarów składników odżywczych w diecie.

Implikacje całkowitego spożycia energii w analizie wyników badań epidemiologicznych.

Genetyka w analizie wpływu diety na efekty zdrowotne.

Przykłady dużych żywieniowych badań epidemiologicznych.

Epidemiologia przewlekłych chorób dietozależnych, rola czynników żywieniowych w patogenezie, zapobieganiu i leczeniu.

Epidemiologia otyłości i innych chorób związanych z żywnością i żywieniem (choroby układu krążenia, cukrzyca typu 2, zespół metaboliczny).

2. Prof. Dr hab. Iwona Traczyk; wykład (22.11.2026) niedziela godz. 12.00-13.30 Platforma MS Teams

Programy epidemiologiczne badające związki między dietą a rozwojem chorób – osiągnięcia, interwencje i perspektywy.

W wykładzie uwzględnione zostaną:

- Programy i badania epidemiologiczne w Polsce
- Kluczowe międzynarodowe badania i programy
- Interwencje i osiągnięcia naukowe
- System zbierania i analizy danych epidemiologicznych:
 - o źródła danych w Polsce,
 - o systemy międzynarodowe
- Przyszłe kierunki badań
- Użyteczne adresy i bazy danych

3. Prof. dr hab. Dorota Szostak-Węgierek; seminarium niedziela (6.12.2026 8.00-9.55 gr 1, 10.15-12.10 gr 2, sala 11)

Epidemiologia wybranych nowotworów. Związek ryzyka nowotworów ze sposobem żywienia.

4. Prof. dr hab. Dorota Szostak-Węgierek; seminarium niedziela (20.12.2026 8.00-9.55 gr 1, 10.15-12.10 gr 2, sala 11)

Spożycie żywności, energii i składników odżywczych w Polsce. Trendy, zagrożenia, korzystne i niekorzystne zmiany diety. Związki ze stanem zdrowia, współczynnikami zgonów.

Rola epidemiologii żywienia w zdrowiu publicznym. Wykorzystanie wyników badań na rzecz poprawy zdrowia społeczeństwa: w promocji zdrowia, w prewencji pierwotnej, prewencji wtórnej i prewencji trzeciego stopnia.

5. Prof. dr hab. Iwona Traczyk; seminarium piątek (4.12.2026 16.30-20.15 gr 2, 18.12.2026 16.30-20.15 gr 1)

Projektowanie badań epidemiologicznych w dietetyce.

- Opracowanie koncepcji żywieniowego badania epidemiologicznego z jasnym pytaniem badawczym.
- Metody zbierania danych żywieniowych i dot. stanu odżywienia.
- Plan analizy danych i ocena jakości badania. Procedura opracowania danych żywieniowych na przykładzie danych otrzymywanych w oparciu o kwestionariusz KomPAN.
- Raportowanie żywieniowych badań epidemiologicznych. Krytyczna ocena danych o spożyciu energii. Ocena niedoszacowania wartości energetycznej wywiadów żywieniowych.

Zaliczenie- test, platforma e-learningowa

LITERATURA:

Literatura obowiązkowa:

1. Jędrzychowski W. Podstawy epidemiologii. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Kraków 2002, wyd.6
2. Jędrzychowski W. Epidemiologia w medycynie klinicznej i zdrowiu publicznym. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Kraków 2010, wyd.1
3. Normy żywienia dla populacji Polski. Red. Rychlik E., Stoś K., Woźniak A., Mojska H., Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - PZH 2024 <https://www.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2025/01/normy-02.01.pdf>
4. Bzdęga J., Gębska-Kuczerowska A., Epidemiologia w zdrowiu publicznym, Wyd.Lek. PZWŁ,2010.
5. Webb P., Bain Ch., Page A. Epidemiologia. Podręcznik dla studentów i praktyków. Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa, 2021.
6. Kwestionariusz do badania poglądów i zwyczajów żywieniowych oraz procedura opracowania danych (KomPAN®): wersja polskojęzyczna - wydanie drugie.
https://knoze.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=136:kwestionariusz-do-badania-pogladow-i-zwyczajow-zywniowych-oraz-procedura-opracowania-danych-kompan-wersja-polskojezyczna-wydanie-drugie&catid=36&Itemid=129&lang=pl
7. Przewodnik metodyczny badań sposobu żywienia. (red. Gronowska-Senger A.), Komitet Nauki o Żywieniu Człowieka Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2013
8. Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania 2025 (red. Bogdan Wojtyniak, Anna Smaga). Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, Warszawa 2025, <https://www.pzh.gov.pl/raport-sytuacja-zdrowotna-ludnosci-polski-i-jej-uwarunkowania-2025/>

Literatura uzupełniająca:

1. Willet W., Nutritional Epidemiology. Oxford Univ. Press. 2013
2. Gibson RS. Principles of Nutritional Assessment. Oxford University Press 2005.